Development Strategies in Medical Education

Autumn 2023. Vol 10. Issue 3

Research Paper

Importance of Ethics in Education and the Degree of Compliance With Ethical Principles in Zahedan University of Medical Sciences From the Perspective of internship Students

Mehdi Galavi[1], Mahjoubeh Keykha[1], Parviz Reza Mirlotfi[2], *Maryam Ziaei[1],

1. Department of Emergency Medicine, Faculty of Medicine, Zahedan University of Medical Sciences, Zahedan, Iran.
2. Department of Islamic Studies, Faculty of Medicine, Zahedan University of Medical Sciences, Zahedan, Iran.

Use your device to scan and read the article online

Citation Galavi M, Keykha M, Mirlotfi PR, Ziaei M. [Importance of Ethics in Education and the Degree of Compliance With Ethical Principles in Zahedan University of Medical Sciences From the Perspective of internship Students (Persian)]. Development Strategies in Medical Education. 2023; 10(3):280-291. https://doi.org/10.32598/DSME.10.3.574.1

https://doi.org/10.32598/DSME.10.3.574.1

Article Info:

Received: 18 May 2023

Accepted: 27 Sep 2023

Available Online: 01 Oct 2023

Key words:
Ethics, Education, Medical students

ABSTRACT

Background Since medical professionalism is based on ethics, the observance of ethical principles in its education plays a significant role in forming professional and moral values in medical students. This study aims to determine the importance of ethics in education and the degree of compliance with ethical principles in Zahedan University of Medical Sciences (ZUMS) from the perspective of internship students.

Methods In this descriptive cross-sectional study, 97 internship students of ZUMS in 2022 participated. The data collection tools were a demographic form and a standardized questionnaire developed by Farahbakhsh et al., for measuring the importance of and degree of compliance with ethical principles. Data analysis was done in SPSS v.21 software using descriptive and inferential statistics.

Results Overall, the importance of ethics in medical education was 88.22%, and the overall level of compliance with ethics in medical education was 68.58%. The results of the Mann-Whitney U test showed no significant difference in the overall importance of ethics and overall compliance with ethics in terms of age, gender, place of residence, work experience, and the history of participating in ethics workshops.

Conclusion Ethics in medical education is very important from the perspective of ZUMS students. The causes and factors affecting this perception regarding the observance of ethical standards in education should be identified to help the effectiveness of education and strengthen moral values in medical education.

Corresponding Author:
Maryam Ziaei, Assistant Professor.
Address: Department of Islamic Studies, Faculty of Medicine, Zahedan University of Medical Sciences, Zahedan, Iran.
Tel: +98 (915) 3412923
E-mail: mziaei3@gmail.com

Copyright © 2024 The Author(s);
This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC-By-NC: https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.en), which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

Extended Abstract

Introduction

The science of morality is the study of moral values, understanding their meanings, voluntarily doing good things, and refraining from doing bad things [1]. The two primary goals of ethics in medical education are training virtuous healthcare providers and helping them identify and solve medical doubts [2]. Medical Universities are responsible for educating people who, after completing their studies, can perform professional tasks by adhering to ethical principles [3]. Compliance with the principles of ethics in medical universities will not only help professors comply with teaching standards, but it can also play a role in forming effective bilateral relations between students and professors. Considering the ethical nature of the medical profession and the effect of observing ethical principles in various aspects of education on the institutionalization of moral values and given that limited studies have been conducted on the importance of ethics in medical education, this study aims to determine the importance of ethics in education and the degree of compliance with ethical principles in Zahedan University of Medical Sciences (ZUMS) from the perspective of internship students.

Methods

In this descriptive cross-sectional study, 97 internship students of ZUMS in 2022 participated. Inclusion criteria were being an internship student, and studying at ZUMS, while the exclusion criteria were lack of cooperation, incomplete return of questionnaires, and being a visiting or transfer student. The data collection tools were a demographic form and a standardized questionnaire developed by Farahbakhsh et al. for measuring the importance of and degree of compliance with ethical principles. Data analysis was done in SPSS v.21 software using descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation) and inferential statistics (Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis test, Kolmogorov-Smirnov test). The significance level was set at 0.05.

Results

Most of the participants were female (n= 63, 64.9%). The mean score for the importance of "ethics in educational communication/behaviors in the educational environment" domain was 4.31 (out of 5), while the mean score for compliance in this domain was 3.18 (out of 5). The results of the Mann-Whitney U test showed no significant difference in the importance of ethics in educational communication/behaviors in the educational environment and the compliance with ethics in educational communication/behaviors in the educational environment in terms of age, gender, place of residence, work experience, and the history of participating in ethics workshops.

The mean score for the importance of "ethics in educational communication/behaviors at the bedside" domain was 4.55(out of 5), while the mean score for compliance in this domain was 3.33 (out of 5). The results of the Mann-Whitney U test showed no significant difference in the importance of ethics in educational communication/behaviors at the bedside and compliance with ethics in educational communication/behaviors at the bedside in terms of age, gender, place of residence, and the history of participating in ethics workshops. However, the difference in the importance of ethics in educational communication/behaviors at the bedside was significant in terms of work experience.

The mean score for the importance of "ethics in educational management at the bedside" domain was 4.51(out of 5), while the mean score for compliance in this domain was 3.02 (out of 5). The results of the Mann-Whitney U test showed no significant difference in the importance of ethics in educational management at the bedside and compliance with ethics in educational management at the bedside in terms of age, gender, place of residence, and the history of participating in ethics workshops. However, the difference in the importance of ethics in educational management at the bedside was significant in terms of work experience.

The lowest score regarding the importance of ethics was related to the domain of "ethics in educational communication/civil behavior in the educational environment." Overall, the importance of ethics in medical education was 88.22%, and the overall level of compliance with ethics in medical education was 68.58%.

Conclusion

The results of this study showed that ethics in medical education is very important from the perspective of ZUMS students, and the level of compliance with ethical principles is higher than the average level in this university, but is far from the ideal level. The causes and factors affecting this perception regarding the observance of ethical standards in education should be identified to

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

help the effectiveness of education and strengthen moral values in medical education.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

This study was approved by the ethics committee of Zahedan University of Medical Sciences (Code: IR.ZAUMS.REC.1400.414).

Funding

This study was funded by Zahedan University of Medical Sciences.

Authors' contributions

The authors contributed equally to preparing this article.

Conflicts of interest

The authors declare no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors would like to thank the Vice-Chancellor for Research of Zahedan University of Medical Sciences and all participants for their support and cooperation.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

مقاله پژوهشی

بررسی اهمیت اخلاق در آموزش و میزان رعایت آن از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان

مهدی گلوی[1]، محجوبه کیخا[1]، پرویز رضا میرلطفی[2]، *مریم ضیایی[1]

۱. گروه طب اورژانس، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران.

۲. گروه معارف، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران.

Use your device to scan and read the article online

Citation Galavi M, Keykha M, Mirlotfi PR, Ziaei M. [Importance of Ethics in Education and the Degree of Compliance With Ethical Principles in Zahedan University of Medical Sciences From the Perspective of internship Students (Persian)]. Development Strategies in Medical Education. 2023; 10(3):280-291. https://doi.org/10.32598/DSME.10.3.574.1

https://doi.org/10.32598/DSME.10.3.574.1

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۰۵ مهر ۱۴۰۲

تاریخ انتشار: ۰۹ مهر ۱۴۰۲

چکیده

مقدمه آموزش نخستین مأموریت و کارکرد دانشگاه محسوب می‌شود و اخلاق آموزشی در دانشگاه حافظ امنیت، رفاه و تعالی فردی و گروهی دانشجویان و اعضای هیئت‌علمی است. ازآنجاکه پزشکی، حرفه‌ای حساس و انسانی و برپایه اخلاق است رعایت اصول اخلاقی در آموزش آن نقش بسزایی در شکل‌گیری ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی در دانشجویان پزشکی دارد. این مطالعه با هدف تعیین اهمیت اخلاق در آموزش و میزان رعایت آن از دید دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان انجام شد.

روش‌ها در این مطالعه توصیفی‌مقطعی، ۹۷ دانشجوی پزشکی در مقطع کارآموزی دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان در سال ۱۴۰۱ شرکت کردند. ابزار گردآوری اطلاعات در این مطالعه شامل ۲ پرسش‌نامه اطلاعات جمعیت‌شناختی و پرسش‌نامه استاندارد اخلاق پزشکی انجام بود. تجزیه‌وتحلیل اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ و آمارهای توصیفی و آزمون‌های آماری استنباطی صورت گرفت.

یافته‌ها میانگین میزان اهمیت اخلاق در آموزش از دیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی برابر ۸۸/۲۲ درصد و میزان رعایت آن ۶۸/۵۸ درصد است. نتایج آزمون من‌ویتنی نشان داد بین میزان اهمیت اخلاق و رعایت اخلاق در آموزش پزشکی در مجموع حیطه‌های سه‌گانه با سن، جنسیت، محل سکونت، سابقه کار و سابقه شرکت در کارگاه‌های اخلاق رابطه معناداری وجود ندارد.

نتیجه‌گیری نتایج این مطالعه نشان داد وجود اخلاق در آموزش پزشکی از دیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی اهمیت خیلی زیادی دارد. پیشنهاد می‌شود علل و عوامل مؤثر بر این دیدگاه نسبت به رعایت موازین اخلاقی در آموزش شناسایی شود تا به مؤثر بودن آموزش و تقویت ارزش‌های اخلاقی در آموزش پزشکی کمک کند.

کلیدواژه‌ها:

اخلاق، آموزش، دانشجویان پزشکی

* **نویسنده مسئول:**

دکتر مریم ضیایی

نشانی: زاهدان، دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان،دانشکده پزشکی، گروه طب اورژانس.

تلفن: ۳۴۱۲۹۲۳ (۹۱۵) ۹۸+

پست الکترونیکی: mziaei3@gmail.com

Copyright © 2024 The Author(s);

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC-By-NC: https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.en), which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

مقدمه

علم اخلاق دانشی است درباره جست‌وجوی هوشیارانه ارزش‌های مثبت، درک معانی آن‌ها، انجام اختیاری کارهای پسندیده و خودداری از ارتکاب کارهای ناشایست. اصول و قواعد ارزشی است که بر تصمیمات و رفتار فردی یا جمعی از منظر درست یا غلط بودن دلالت دارد [۱]. اخلاق در انجام هر کاری از شروط لازم است، به‌خصوص در فضاهای آموزشی، مانند دانشگاه‌ها که وظیفه خطیر رشد و تربیت افراد را برعهده دارند. آموزش از قوی‌ترین ابزارها برای پیشرفت هر جامعه است. اخلاق ارتباط دوطرفه با آموزش دارد. آموزش نیازمند اخلاق است و یکی از رسالت‌های آن ترویج اخلاق است [۲].

درواقع ۲ هدف اصلی اخلاق در آموزش پزشکی تربیت پزشکان فاضل و کمک به پزشکان در شناسایی و حل تردیدهای پزشکی است [۳]. رعایت اصول اخلاق در دانشگاه‌ها نه‌تنها در رعایت استانداردهای تدریس به اساتید کمک خواهد کرد، بلکه در شکل دادن به روابط دوطرفه و مؤثر بین دانشجویان و اعضای گروه نیز می‌تواند نقش ایفا کند. عدم وجود اخلاق در محیط‌های آموزشی موجب سوءرفتار مدیران، افسردگی دانشجویان، لذت نبردن از زندگی شغلی و فرسوده شدن استادان و معلمان می‌شود. دانشگاه‌های علوم‌پزشکی مسئولیت تعلیم افرادی را بر عهده دارند که بعد از پایان تحصیل خود بتوانند وظایف حرفه‌ای‌شان را در جهت پایبندی به اصول مشخصی که حرفه‌های علوم سلامت ایجاب می‌کند، انجام دهند. در تربیت نیروی پزشکی غیر از دانش و مهارتی که برای پرداختن به این شغل ضروری است، باید به توسعه ارزش‌ها، نگرش‌ها، هنجارهای اخلاقی، مهارت‌های اجتماعی و بقیه ویژگی‌هایی که شکل‌دهنده نگرش‌های انسانی است توجه شود [۴].

در مطالعه‌ای که آراسته و همکاران با هدف تعیین وضعیت رعایت اخلاق آموزشی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که استادان موضوع اخلاق و رعایت اخلاق در تدریس را پراهمیت و با ارزش می‌دانند و به رعایت این اصول و مؤلفه‌ها در تدریس خود توجه و اهتمام ویژه دارند [۵]. همچنین نتایج مطالعه آقاخانی و همکاران درزمینه تعیین دیدگاه دانشجویان پرستاری نسبت به وضعیت رعایت اخلاق حرفه‌ای اساتید نشان‌دهنده این است که دانشجویان با الگوبرداری از اساتید خود نسبت به رفتار آن‌ها حساس‌اند و از دید آن‌ها اساتید با ویژگی رعایت اخلاق حرفه‌ای نقش مهمی در بهبود این ویژگی در دانشجویان پرستاری خواهند داشت [۶].

کلارک (۱۹۹۰) بیان کرده است تدریس بیش از اینکه تلاشی شیوه‌مند و فنی باشد، مهارت و شیوه‌ای اخلاقی است. او اضافه می‌کند که موضوعات اخلاقی در تدریس همیشه مطرح و از ارزش ذاتی برخوردار است. ازنظر کلارک تدریسی که متضمن مسئولیت اخلاقی است، کاری مشکل، پیچیده و گاهی اوقات پرزحمت است که کسی هم قدر آن را نمی‌داند. درواقع تدریس اساساً بنگاهی اخلاقی است که در آن بزرگسالان از بچه‌ها می‌خواهند در جهتی تغییر کنند که توسط آن‌ها انتخاب شده است [۷]. لهمن و همکاران با استفاده از پژوهشی پرسش‌نامه‌ای که در ۱۲۵ دانشکده پزشکی آمریکا و ۱۶ دانشکده پزشکی کانادا انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که موانع اصلی در دستورالعمل اخلاق پزشکی شامل محدودیت زمانی در برنامه درسی، کمبود اساتید معتبر و محدودیت زمانی برنامه‌های دانشکده است [۳]. در همین راستا، بانر و کانن اعتقاد دارند تدریس هنر است. آن‌ها ویژگی‌های معلمان موفق را تحلیل کردند و این نکته که چنین ویژگی‌هایی سبب ارتقای سطح یادگیری و فهم می‌شود ازنظر آن‌ها از ویژگی‌های تدریس بسیار موفق، یادگیری، اقتدار، اخلاق، نظم، خلاقیت، محبت، صبر، روحیه و نشاط است که بخش زیادی از آن ماهیت اخلاقی دارد [۸]. راماناو همکاران نیز با انجام پژوهشی به این نتیجه رسیدند که موضوعات اخلاقی در آموزش پزشکی از جنبه بهبود و ارتقای تصویر اجتماعی پزشکان اهمیت دارد. ازنظر ایشان، دولت‌ها باید دانشکده‌های پزشکی را در جهت تقویت اخلاق در برنامه‌های آموزشی ترغیب کنند. همچنین آموزش پزشکی در این جنبه باید برای تمام اساتید پزشکی فراهم شود [۹]. باتوجه‌به اخلاق‌مدار بودن حرفه پزشکی و تأثیر رعایت اصول اخلاقی در جنبه‌های مختلف آموزش بر نهادینه شدن ارزش‌های اخلاقی و باتوجه‌به اینکه مطالعات محدودی درزمینه اهمیت اخلاق در آموزش پزشکی انجام شده است، این مطالعه با هدف تعیین اهمیت اخلاق در آموزش و میزان رعایت آن از دیدگاه دانشجویان مقطع کارآموزی دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان انجام شده است.

مواد و روش‌ها

در این مطالعه توصیفی‌مقطعی، ۹۷ دانشجوی پزشکی در مقطع کارآموزی دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان در سال ۱۴۰۱ شرکت کردند. این مطالعه مصوب کمیته اخلاق دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان است. معیارهای ورود به مطالعه: دانشجوی پزشکی مقطع کارآموزی دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان بودن. معیارهای خروج از مطالعه: عدم همکاری دانشجویان، ناقص پر کردن سؤالات و دانشجوی مهمان یا انتقالی بودن. ابزار گردآوری اطلاعات در این مطالعه شامل ۲ پرسش‌نامه اطلاعات جمعیت‌شناختی و پرسش‌نامه استانداردشده (روا و پایا) فرح‌بخش و همکاران بود. پرسش‌نامه اطلاعات جمعیت‌شناختی شامل سن، جنسیت، محل سکونت، سابقه کار و سابقه شرکت در کارگاه اخلاق است. پرسش‌نامه استانداردشده فرح‌بخش و همکاران دارای ۳۲ سؤال در ۳ حیطه اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در محیط آموزشی (۱۶ سؤال)، مدیریت آموزشی در بالین (۳ سؤال)

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

و اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین (۱۳ سؤال) بود [۱۰]. پاسخ‌ها در مقیاس لیکرت در ۵ طیف بود: اصلاً اهمیت ندارد (نمره ۱)، نسبتاً اهمیت دارد (نمره ۲)، بدون نظر (نمره ۳)، اهمیت دارد (نمره ۴) و بسیار اهمیت دارد (نمره ۵). کات اف پوینت نمره‌دهی بین ۳۲ تا ۱۶۰بود. میزان رعایت هریک از گویه‌ها در محیط آموزشی و بالین بین نمره ۱ تا ۵ توسط دانشجو مشخص شد (نمره ۱ نشان‌دهنده کمترین میزان رعایت و نمره پنج بیشترین میزان رعایت است). روایی محتوایی و صوری پرسش‌نامه با استفاده از نظرات ۱۰ نفر از اعضای هیئت‌علمی کسب شده که بر این مبنا مقدار شاخص روایی محتوایی[1] برابر ۰/۸۶ و مقدار نسبت روایی محتوایی[2] برابر ۰/۷۳ بود. پایایی آن نیز به‌صورت ضریب آلفای نهایی ۰/۹۳ محاسبه شد [۱۰]. پس از تصویب پایان‌نامه و اختصاص کد اخلاق به آن، با گرفتن معرفی‌نامه از معاونت تحقیقات و فناوری به آموزش دانشکده پزشکی مراجعه شد و فهرست دانشجویانی که دارای شرایط ورود به مطالعه بودند، گرفته شد و پرسش‌نامه الکترونیک تنظیم‌شده به‌وسیله سامانه پرس‌لاین برای آنان ارسال و از آن‌ها خواسته شد که در صورت تمایل آن را تکمیل و به پژوهشگر ارسال کنند. تجزیه‌وتحلیل اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ و آمارهای توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف‌معیار) و آزمون‌های آماری استنباطی (من‌ویتنی، کروسکال والیس، کولموگروف اسمیرنف) در سطح معنی‌داری P<۰/۰۵ انجام شد.

یافته‌ها

اکثر افراد شرکت‌کننده در این مطالعه زن بودند: ۶۳ نفر (۶۴/۹ درصد). متوسط سن ۳/۴±۲۴/۹ بود و نمونه‌ها در محدوده سنی ۲۱ تا ۳۴ سال بودند. بیشترین فراوانی، ۷۰ نفر (۷۲/۲ درصد) مربوط به گروه سنی ۲۱ تا ۲۵ سال بود. بیشتر شرکت‌کنندگان ۷۰ نفر، (۷۲/۲ درصد) سابقه شرکت در کارگاه اخلاق را نداشتند و ۷۵ نفر (۷۷/۳ درصد) بدون سابقه کار بودند (جدول شماره ۱).

میزان اهمیت اخلاق در آموزش پزشکی برحسب درصد نمره از کل برابر ۸۵/۹ درصد و میزان رعایت اخلاق در آموزش پزشکی برحسب درصد نمره از کل برابر ۶۷ درصد بود (جدول شماره ۲).

دانشجویان برای اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در محیط آموزشی به طور میانگین ۴/۳۱ (از ۵) اهمیت قائل بوده‌اند، اما میزان رعایت اخلاق در حیطه مذکور فقط ۳/۱۸ (از ۵) بود.

دانشجویان برای اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین به طور میانگین ۴/۵۵ (از ۵) اهمیت قائل بوده‌اند، اما میزان رعایت اخلاق در حیطه مذکور فقط ۳/۳۳ (از ۵) بود (جدول شماره ۳).

نتایج آزمون من‌ویتنی نشان داد بین میزان اهمیت اخلاق و رعایت اخلاق در آموزش پزشکی در حیطه ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در محیط آموزشی و سن، جنسیت، محل سکونت، سابقه کار و سابقه شرکت در کارگاه‌های اخلاق رابطه معناداری وجود ندارد (جدول شماره ۴).

نتایج آزمون من‌ویتنی نشان داد بین میزان اهمیت اخلاق و رعایت اخلاق در آموزش پزشکی در حیطه ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین و سن، جنسیت، محل سکونت، سابقه کار و سابقه شرکت در کارگاه‌های اخلاق رابطه معناداری وجود

1. Content Validity Index (CVI)
2. Content Validity Ratio (CVR)

جدول ۱. مشخصات جمعیت‌شناختی افراد شرکت‌کننده در مطالعه

متغیر		تعداد (درصد)
جنسیت	مرد	۳۴(۳۵/۱)
	زن	۶۳(۶۴/۹)
گروه سنی	مساوی و کمتر از ۲۵ سال	۷۰(۷۲/۲)
	بالای ۲۵ سال	۲۷(۲۷/۸)
محل سکونت	بومی	۴۱(۴۲/۳)
	غیربومی	۵۶(۵۷/۷)
سابقه کار	دارد	۲۲(۲۲/۷)
	ندارد	۷۵(۷۷/۳)
سابقه شرکت در کارگاه اخلاق	دارد	۲۷(۲۷/۸)
	ندارد	۷۰(۷۲/۲)

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

جدول ۲. نمرات اهمیت اخلاق در آموزش پزشکی و میزان رعایت آن در حیطه اول از دیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی

ردیف	گویه‌های مربوط به اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در محیط آموزشی	میانگین نمره اهمیت اخلاق (۱ تا ۵)	میانگین نمره میزان رعایت (۱ تا ۵)
۱	حفظ احترام متقابل استاد و دانشجو	۴/۵۸	۳/۶۹
۲	رعایت پوشش و ظاهر متناسب با عرف	۳/۵۸	۳/۳۹
۳	عدم استفاده از تهدید در روابط استاد و دانشجو	۴/۷۰	۳/۶۱
۴	احترام به نظر مخالف دیگران (دانشجویان و یا اساتید)	۴/۴۵	۳/۲۷
۵	حفظ سکوت در راهروها در زمان تشکیل کلاس‌ها	۴/۲۴	۳/۴۵
۶	عدم استفاده از تلفن همراه در زمان برگزاری کلاس	۳/۸۱	۲/۹۵
۷	رعایت عدالت در ارزشیابی	۴/۵۳	۳/۳۱
۸	کمک به دانشجو برای شناخت نقاط ضعف و قوت خود	۴/۳۸	۲/۸۶
۹	رفتار عادلانه متقابل بین اساتید و دانشجویان	۴/۴۶	۳/۳۰
۱۰	تذکر و برخورد محترمانه با افرادی که مزاحم وقت کلاس هستند	۴/۲۲	۳/۷۴
۱۱	تذکر محترمانه به افرادی که در کلاس رفتار غیرمتعارف دارند	۴/۲۲	۳/۶۱
۱۲	کمک و مشارکت برای رفع مشکلات درسی و آموزشی	۴/۳۵	۳/۲۰
۱۳	مشارکت کافی در فعالیت‌های گروهی به منظور دریافت نتایج کار	۴/۱۲	۳/۱۶
۱۴	تعهد نسبت به انجام وظایف محوله در کار گروهی	۴/۳۲	۳/۵۴
۱۵	صداقت و حفظ حق افراد در ارائه بازخورد و نمره امتحانی	۴/۵۹	۳/۲۷
۱۶	راستگویی و حفظ صداقت در کسب رتبه و پیشرفت علمی	۴/۲۲	۳/۳۲
	میانگین نمره در حیطه	۴/۳۱	۳/۱۸

ندارد (جدول شماره ۵). اما بین میزان اهمیت اخلاق در آموزش پزشکی در حیطه ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین و سابقه کار رابطه معناداری وجود دارد (جدول شماره ۵).

دانشجویان برای اخلاق در حیطه مربوط به مدیریت آموزشی در بالین به‌طور میانگین ۴/۵۱ (از ۵) اهمیت قائل بوده‌اند، اما میزان رعایت اخلاق در حیطه مذکور فقط ۳/۰۲ (از ۵) بوده است (جدول شماره ۶).

نتایج آزمون من‌ویتنی نشان داد بین میزان اهمیت اخلاق و رعایت اخلاق در آموزش پزشکی در حیطه مدیریت آموزشی در بالین و سن، جنسیت، محل سکونت، سابقه کار و سابقه شرکت در کارگاه‌های اخلاق رابطه معناداری وجود ندارد. اما بین میزان اهمیت اخلاق در آموزش پزشکی در حیطه مدیریت آموزشی در بالین و سابقه کار رابطه معناداری وجود دارد (جدول شماره ۷).

میانگین میزان اهمیت اخلاق در آموزش از دیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی برابر ۸۸/۲۲ درصد و میزان رعایت آن ۶۸/۵۸ درصد است. با استفاده از آزمون کولموگرف اسمیرنف مشخص شد اهمیت اخلاق، با P برابر ۰/۲۰۰ از توزیع نرمال پیروی می‌کند. اما میزان رعایت اخلاق با P برابر ۰/۰۲۸ از توزیع نرمال پیروی نمی‌کند (جدول شماره ۸).

بحث

مطالعه حاضر جهت بررسی میانگین نمره اهمیت اخلاق در آموزش و میزان رعایت آن از دیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی انجام شد. یافته‌های این مطالعه نشان داد میانگین نمره اهمیت اخلاق در آموزش پزشکی ۱۴۱/۱۶ از ۱۶۰ است که درصد نمره اکتسابی از کل ۸۸/۲۲ بود. این ارقام حاکی از آن است که موضوع اخلاق در آموزش از دیدگاه دانشجویان بسیار پراهمیت است و همین‌طور نشان می‌دهد دانشجویان پزشکی اخلاق در آموزش را از ضرورت‌های بسیار مهم و موردنیاز در دانشگاه می‌دانند و به اهمیت آن واقف هستند. باتوجه‌به یافته‌های مطالعه از دیدگاه دانشجویان اهمیت اخلاق در آموزش در حیطه اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین حائز اهمیت بیشتری است.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

جدول ۳. نمرات اهمیت اخلاق در آموزش پزشکی و میزان رعایت آن در حیطه ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین از دیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی

ردیف	گویه‌های مربوط به اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین	میانگین نمره اهمیت اخلاق (۱ تا ۵)	میانگین نمره میزان رعایت (۱ تا ۵)
۱۷	حفظ احترام متقابل استاد و دانشجو در محیط بالین	۴/۶۴	۳/۵۴
۱۸	رعایت پوشش و ظاهر متناسب در محیط بالین	۴/۱۳	۳/۴۲
۱۹	حفظ کرامت دانشجو در مقابل سایر اعضای تیم درمانی	۴/۷۱	۳/۲۲
۲۰	عدم تحقیر اعضای گروه آموزشی در مقابل بیمار	۴/۷۰	۳/۳۴
۲۱	برقراری ارتباط متناسب و توأم با احترام با بیمار و خانواده او	۴/۶۴	۳/۶۹
۲۲	رعایت حریم شخصی بیمار	۴/۶۳	۳/۶۷
۲۳	حفظ امنیت بیمار در طی انجام مداخلات و اجرای آموزش بالینی	۴/۵۹	۳/۸۰
۲۴	رازداری و حفظ اسرار بیمار	۴/۶۶	۳/۸۰
۲۵	توجه به شرایط روحی و روانی بیمار در آموزش بالینی	۴/۶۱	۳/۵۴
۲۶	برقراری ارتباط مناسب و توأم با احترام با پرسنل و مسئول بخش بالینی مربوطه	۴/۴۴	۳/۶۰
۲۷	تعامل محترمانه با اعضای گروه در آموزش بالینی	۴/۴۶	۳/۶۹
۲۸	رعایت قوانین و مقررات بخش بالینی مربوطه	۴/۳۸	۳/۵۸
۲۹	گزارش دادن در صورت بروز خطا در انجام مراقبت‌ها	۴/۳۶	۳/۴۷
	میانگین نمره در حیطه	۴/۵۵	۳/۳۳

کمترین میانگین نمره ازنظر اهمیت وجود اخلاق از دیدگاه دانشجویان مربوط به حیطه اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در محیط آموزشی بود.

در مطالعه‌ای که فراهانی و بهنام جام در سال ۱۳۹۱ درزمینه بررسی میزان رعایت مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای آموزش در اعضای هیئت‌علمی دانشگاه شاهد انجام دادند نیز نتایج نشان داد رعایت اخلاق حرفه‌ای در امر آموزش از دیدگاه دانشجویان مهم است [۱۱].

فرح‌بخش و همکاران در سال ۱۳۹۳ مطالعه‌ای را از جهت بررسی اهمیت اخلاق در آموزش در دانشجویان پزشکی انجام دادند که میزان اهمیت ازنظر شرکت‌کنندگان بسیار زیاد ارزیابی شد و با نتایج این مطالعه همسو بود.

دلیل اهمیت بالای اخلاق در آموزش از دید دانشجویان در پژوهش می‌تواند این باشد که وجود اخلاق در آموزش باعث بهره‌وری بیشتر و اثربخشی بیشتر آموزش می‌شود و به رعایت حقوق دانشجویان در برخورداری از بهترین آموزش‌ها و شأن یادگیری از یکسو و شأن و جایگاه علم و علم‌آموزی از سوی دیگر می‌انجامد. همچنین اخلاق در آموزش، زمینه نهادینه شدن ارزش‌های اخلاقی و حرفه‌ای را که در رشته حساس پزشکی از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار است در دانشجویان فراهم می‌کند [۱۰].

میانگین نمره رعایت اخلاق در آموزش از دیدگاه دانشجویان ۱۰۹/۷۴ و درصد نمره اکتسابی از کل ۶۸/۵۸ بود. این ارقام حاکی از آن است که میزان رعایت اخلاق از دیدگاه شرکت‌کنندگان از میزان متوسط بالاتر است و در محدوده زیاد قرار می‌گیرد که تا حالت مطلوب فاصله دارد. بیشترین میزان رعایت مربوط به حیطه اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین بود.

اینکه حیطه اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین دارای بیشترین اهمیت از دیدگاه شرکت‌کنندگان بود و از طرفی نتایج به‌دست‌آمده نشان داد بیشترین رعایت هم مربوط به همین حیطه است، نتیجه امیدوارکننده‌ای محسوب می‌شود.

ازآنجاکه ضوابط و معیارهای جذب و پذیرش اساتید دانشگاه‌ها به توانمندی‌های علمی، عملی و پژوهشی اساتید در رشته تخصصی آن‌ها نظر دارد و اغلب مدرسان دانشگاه‌ها با وجود اینکه در رشته تخصصی خود بسیار توانمند هستند، اما آمادگی قبلی درزمینه اصول حرفه‌ای معلمی و فرایند آموزش و تدریس ندارند و اغلب از راه آزمون و خطا، یا به تقلید از آنچه از اساتید خود دیده‌اند، به تدریس و آموزش دانشجویان مبادرت می‌کنند. این موضوع می‌تواند بر عدم رعایت برخی از اصول اخلاقی آموزش در حد مطلوب و برآورده نشدن برخی نیازهای دانشجویان از

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

جدول ۴. میزان اهمیت اخلاق و رعایت اخلاق در آموزش پزشکی در حیطه ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در محیط آموزشی با اطلاعات جمعیت‌شناختی

حیطه ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در محیط آموزشی	P				
	سن	جنسیت	محل سکونت	سابقه کار	سابقه شرکت در کارگاه
اهمیت اخلاق	۰/۶۳	۰/۷۲	۰/۷۸	۰/۹۲	۰/۷۹
رعایت اخلاق	۰/۵۵	۰/۶۴	۰/۳۹	۰/۵۱	۰/۰۸

جدول ۵. میزان اهمیت اخلاق و رعایت اخلاق در آموزش پزشکی در حیطه ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین با اطلاعات جمعیت‌شناختی

حیطه ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین	P				
	سن	جنسیت	محل سکونت	سابقه کار	سابقه شرکت در کارگاه
اهمیت اخلاق	۰/۲۳	۰/۱۵	۰/۴۶	۰/۰۲*	۰/۲۸
رعایت اخلاق	۰/۵۷	۰/۲۵	۰/۹۹	۰/۷۳	۰/۲۵

جدول۶. نمرات اهمیت اخلاق در آموزش پزشکی و میزان رعایت آن در حیطه مدیریت آموزشی در بالین از دیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی

ردیف	گویه‌های مربوط به مدیریت آموزشی در بالین	میانگین نمره اهمیت اخلاق (۱ تا ۵)	میانگین نمره میزان رعایت (۱ تا ۵)
۳۰	کمک به اعضای گروه در جهت افزایش اعتمادبه‌نفس آن‌ها در انجام اقدامات بالینی	۴/۴۷	۳/۲۱
۳۱	فراهم آوردن فرصت کافی برای همه اعضای گروه در یادگیری کامل مهارت‌ها	۴/۴۹	۳/۲۹
۳۲	کمک و مشارکت در گروه دانشجویان برای رفع مشکلات بالینی	۴/۴۷	۳/۲۳
	میانگین نمره در حیطه	۴/۵۱	۳/۰۲

جدول ۷. میزان اهمیت اخلاق و رعایت اخلاق در آموزش پزشکی در حیطه مدیریت آموزشی در بالین با اطلاعات جمعیت‌شناختی

حیطه مدیریت آموزشی در بالین	P				
	سن	جنسیت	محل سکونت	سابقه کار	سابقه شرکت در کارگاه
اهمیت اخلاق	۰/۶۵	۰/۳۹	۰/۲۵	۰/۰۴*	۰/۲۳
رعایت اخلاق	۰/۳۱	۰/۵۰	۰/۹۳	۰/۲۹	۰/۱۸

جدول ۸. تعیین میانگین نمرات اهمیت اخلاق در آموزش پزشکی و میزان رعایت آن از دیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ در مجموع ۳ حیطه (کل)

عنوان	میانگین±انحراف معیار	میانه	مینیمم	ماکسیمم	درصد نمره اکتسابی از کل
اهمیت اخلاق در آموزش پزشکی	۱۴۱/۱۶±۱۲/۱۵	۱۴۱/۰	۹۳/۰	۱۶۰/۰	۸۸/۲۲
میزان رعایت اخلاق در آموزش پزشکی	۱۰۹/۷۴±۲۵/۶۲	۱۰۶/۰	۳۸/۰	۱۶۰/۰	۶۸/۵۸

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

سمت اساتید و عدم ارتقا و بهبود کیفیت کلی آموزش تأثیر داشته باشد. در همین راستا آراسته و همکاران در سال ۱۳۸۹ مطالعه‌ای با هدف تعیین وضعیت رعایت اخلاق آموزشی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی انجام دادند. نتایج این پژوهش نشان داد از دید دانشجویان وضعیت رعایت اخلاق آموزشی اساتید دانشگاه‌های دولتی شهر تهران مطلوب است و اساتید موضوع اخلاق و رعایت اخلاق در تدریس را پراهمیت و باارزش می‌دانند و به رعایت اصول اخلاقی در تدریس خود توجه و اهتمام ویژه دارند [۵]. نتایج تحقیقات سبحانی‌نژاد و همکاران در سال ۱۳۹۳ و والی‌پور و همکاران در سال۱۳۹۹ هم با مطالعه حاضر همسو بود [۱۲، ۱۳]. در مطالعه حاضر دیدگاه دانشجویان نسبت به رعایت اخلاق در آموزش از متوسط بالاتر بود .

بادیه‌پیمای و همکاران در سال ۱۳۹۳ مطالعه‌ای با عنوان «بررسی دیدگاه دانشجویان علوم‌پزشکی جهرم در مورد رعایت اخلاق حرفه‌ای اساتید» انجام دادند. این پژوهش نشان داد رعایت اخلاق حرفه‌ای اساتید در حوزه بالینی در حد نامطلوب است. استاد بالینی عنصر بنیادین در فرایند آموزش بالین تلقی شده و از او به‌عنوان مهره بسیار مهم در برنامه‌ریزی و کسب تجارب بالینی یاد می‌شود. در دوره دانشجویی یکی از عوامل مهم شکل‌دهنده شخصیت اخلاقی و حرفه‌ای دانشجویان، اساتید بالینی هستند، زیرا آن‌ها نقش مهمی را در شکل‌دهی رفتار دانشجو و پرورش فضائل اخلاقی در آن‌ها ایفا می‌کنند [۴]. درنتیجه اساتید بالینی باید خود به فضائل اخلاقی آراسته بوده و نسبت به اصول اخلاقی حرفه پزشکی آگاهی کامل داشته باشند و با رعایت آن زمینه نهادینه شدن ارزش‌های اخلاقی و حرفه‌ای در دانشجویان را فراهم آورند و در جهت افزایش دانش اخلاقی دانشجویان و آمادگی آنان برای حل معضلات اخلاقی محیط کار در آینده تلاش کنند. دلیل دیدگاه دانشجویان و فاصله آن از حد مطلوب موردنظر می‌تواند کمبود سطح آگاهی و دانش اخلاقی مربیان شایسته، فراهم نبودن موقعیت و شرایط مناسب در بیمارستان‌های آموزشی و تعداد زیاد دانشجویان در گروه‌های بالینی باشد.

نتایج این آزمون نشان داد فاکتورهای جنسیت، سن، محل سکونت، سابقه کار و سابقه شرکت در کارگاه‌های اخلاق با اهمیت اخلاق و میزان رعایت آن از دیدگاه دانشجویان همبستگی معناداری ندارند.

در بررسی‌های جزئی‌تر در حیطه مدیریت آموزشی در بالین نتایج آزمون من‌ویتنی نشان داد بین میزان اهمیت اخلاق در آموزش در این حیطه و سابقه کار جامعه پژوهش رابطه معناداری وجود دارد (۰/۰۴).

نتایج آزمون من‌ویتنی نشان داد بین میزان اهمیت اخلاق در آموزش در حیطه اخلاق در ارتباطات پزشکی و رفتارهای مدنی در بالین و سابقه کار جامعه پژوهش نیز رابطه معناداری وجود دارد (۰/۰۲).

رابطه معنادار بین سابقه کار و این دو حیطه، پیرامون موضوع اهمیت آموزش احتمالاً می‌تواند مربوط به تجارب بیشتر و مواجهه بیشتر آن‌ها با چالش‌های اخلاقی محیط کار و احساس نیاز آن‌ها به توجه بیشتر به اصول اخلاقی در آموزش برای نهادینه شدن ارزش‌های اخلاقی در دانشجویان و آمادگی آن‌ها برای ورود به حرفه موردنظر و حل معضلات اخلاقی محیط کار باشد.

در مطالعه‌ای که لوتزن و همکارانش در سال ۲۰۱۰ با هدف تعیین حساسیت اخلاقی و استرس اخلاقی پرستاران انجام دادند، نتایج نشان داد حساسیت اخلاقی آن‌ها با افزایش سابقه کار افزایش می‌یابد [۱۴]. بررسی‌های دقیق‌تر نشان می‌دهد در حیطه اول که درمورد اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در محیط آموزشی است، از دیدگاه دانشجویان بیشترین اهمیت مربوط به گویه عدم استفاده از تهدید در روابط استاد و دانشجو بود. کمترین میزان رعایت از دیدگاه دانشجویان در این حیطه نیز مربوط به گویه کمک به دانشجو برای شناخت نقاط ضعف و قوت خود بود.

در حیطه دوم که درمورد اخلاق در ارتباطات آموزشی و رفتارهای مدنی در بالین است، از دیدگاه شرکت‌کنندگان بیشترین اهمیت مربوط به گویه حفظ کرامت دانشجو در مقابل سایر اعضای تیم درمانی است. کمترین میزان رعایت از دیدگاه آن‌ها در این حیطه نیز پیرامون همین گویه است.

در حیطه سوم که درمورد مدیریت آموزشی در بالین است، میزان اهمیت گویه‌ها و میزان رعایت آن‌ها تقریباً در یک محدوده است.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان داد وجود اخلاق در آموزش پزشکی از دیدگاه دانشجویان پزشکی شرکت‌کننده اهمیت خیلی زیادی دارد و میزان رعایت آن از میزان متوسط بالاتر است و تا حالت مطلوب فاصله دارد. بنابراین باید علل و عوامل مؤثر بر این دیدگاه نسبت به رعایت موازین اخلاقی در آموزش شناسایی شود تا به مؤثر بودن آموزش و تقویت ارزش‌های اخلاقی در آموزش پزشکی کمک کند.

از محدودیت‌های اجرایی این پژوهش می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

عدم مشارکت بعضی از دانشجویان در مطالعه که با پیگیری مستمر پژوهشگر و توضیح اهداف و نتایج مطالعه برای جامعه مطالعه سعی در تکمیل پرسش‌نامه‌ها شد. در صورت عدم مشارکت بعضی از دانشجویان، سعی شد تا افراد دیگری جایگزین آن‌ها شوند.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

تکمیل ناقص پرسش‌نامه‌ها که برای حل این مشکل پرسش‌نامه‌هایی که به این طریق تکمیل شدند از مطالعه خارج شد و ریزش نمونه احتمالی را با افراد جایگزین تکمیل کردیم.

پیشنهادات برای مطالعات بعدی: بررسی مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس از دیدگاه دانشجویان در مقاطع مختلف؛ بررسی میزان رعایت اخلاق در آموزش در کارورزان؛ بررسی رابطه اساتید و بیماران و تأثیر آن بر اخلاق حرفه‌ای دانشجویان؛ بررسی ارتباط اخلاق حرفه‌ای اساتید و خودکارآمدی دانشجویان پزشکی.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این مطالعه مصوب کمیته اخلاق دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان با کد اخلاق «IR.ZAUMS.REC.1400.414» است.

حامی مالی

این مطالعه با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان انجام شده است.

مشارکت‌نویسندگان

تمام نویسندگان در آماده‌سازی این مقاله مشارکت داشتند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان بابت همکاری در اجرای این مطالعه تقدیر و تشکر می‌شود.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]

References

[1] Nemati MA, Mohseni H. [Ethics in higher education: Components, requirements and strategies (Persian)]. Bull Ethics High Educ. 2010. 63:9-46. [Link]

[2] Ghafari M, Nasiri Isfahani S, Rakhshandero S, Sharifirad G. [Ethics in health education: Are health educators familiar with it (Persian)]? J Health Syst Res. 2013. 9(1):13-9. [Link]

[3] Eckles RE, Meslin EM, Gaffney M, Helft PR. Medical ethics education: where are we? Where should we be going? A review. Acad Med. 2005; 80(12):1143-52. [DOI:10.1097/00001888-200512000-00020] [PMID]

[4] Badieh Peyma Jahromi Z, Parand Avar N, Ahmadi Vasme Jani A, Eslami Akbar R, Dolatkhah HR, Rahmanian A, et al. [Professional ethic of clinical teachers from the perspective of students of Jahrom University of medical sciences (Persian)]. J Educ Ethics Nurs. 2014; 3(2):55-63. [Link]

[5] Arasteh HR, Nave Ibrahim AR, Motalebifar A. [Status of teaching ethics among the faculty members of public universities in tehran (Persian)]. Strategy Cult. 2010; 3(Issue 8-9):203-19. [Link]

[6] Aghakahni N, Shari F, Sharifnia H, Hekmatafshar M, Beheshtipour N, Jamaiy Moghadam N, et al. [Survey of nursing students views regarding professors adherence to professional ethics in shiraz university of medical sciences (Persian)]. J Educ Ethics Nurs. 2013; 2(3):41-6. [Link]

[7] Banner JM, Cannon HC. The elements of teaching. New Haven: Yale University Press; 2008. [Link]

[8] Ramana K, Kandi S, Boinpally P. Ethics in medical education, practice, and research: An insight. Ann Trop Med Public Health. 2013; 6(6):599-602. [DOI:10.4103/1755-6783.140200]

[9] Larijani B, Aramesh K. [Doctor and moral consideration: Introduction (Persian)]. Tehran: Baraye Farda Publisher, 2013. [Link]

[10] Farahbakhsh F, Nuhi E, Zolali F. [The importance of ethics in education and the level of complying with it from the perspective of nursing students of Kerman University of Medical Sciences (Persian)]. J Educ Ethics Nurs. 2016; 5(1):1-7. [DOI:10.52547/ethicnurs.5.1.1]

[11] Farmahini Farahani M , Behnam Jam L. [Ethics components in education of faculty members of shahed university (Persian)]. J Ethics Sci Technol. 2012; 7(1):1-10. [Link]

[12] Sobhani Nejad M, Najafi H, Jafari Harandi R, Farmahini Farahani M. [Teaching professional ethics components from the viewpoint of students Qom University of Medical Sciences (Persian)]. Educ Strateg Med Sci. 2015;7(6):399-403. [Link]

[13] Valipour Khajehghyasi R, Sadeghimahalli F, Mohammadi M, Shafia S. [Evaluation of teaching professional ethics of professor from the viewpoint of medical and pharmacy students of Mazandaran University of Medical Sciences (Persian)]. J Med Educ Dev. 2021; 15(4):224-33. [DOI:10.18502/jmed.v15i4.5899]

[14] Lützén K, Blom T, Ewalds-Kvist B, Winch S. Moral stress, moral climate and moral sensitivity among psychiatric professionals. Nurs Ethics. 2010; 17(2):213-24. [DOI:10.1177/0969733009351951] [PMID]

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.574.1]